

Kognitiv utredning av utrikes födda

Rozita Torkpoor

Verksamhetsutvecklare, Kognition och migration, Region Skåne
PhD-student, Enheten för klinisk minnesforskning, Lunds universitet

Utrikes födda i Sverige

Drygt 2 miljoner (20%) individer av 10,4 miljoner invånare i Sverige har ett annat födelseland.

Stockholm 26%

Göteborg 28%

Malmö 35 %

Statistikmyndigheten, SCB, 2021

Demensvård för utrikes födda

...är inte jämlik och säker.

Gove et al. (2021) The challenges of achieving timely diagnosis and culturally appropriate care of people with dementia from minority ethnic groups in Europe

Skillnader vid demensvård mellan utrikes födda och svensk födda

Utrikes födda hade:

- Lägre MMSE poäng
- Lägre ålder
- Lägre odds att få specifika demensdiagnoser
- Lägre användning av demensspecifik läkemedelsbehandling
- Högre användning av neuroleptika behandling

Skillnader vid demensvård mellan utrikes födda och svensk födda

Utrikes födda hade signifikant lägre odds att få en Alzheimer diagnos även om de hade biomarkörer talande för Alzheimers sjukdom.

Utmaningar

- Språk, kultur, utbildning
- Tolkens kompetens
- Vårdpersonalens kompetens
- Kognitiva tester

Vårdpersonal: Nu vill jag att du repeterar det jag säger: Inga om, men eller varför.

Tolk: ما بدني اياك تستخدم هاي الكلمات
يا نقول من دون ما تقول فيما لو أو ليش

En uppgift som är svår att tolka och översätta.

(Jag vill att du säger utan att säga inga om, men eller varför.

Jag vill inte att du säga dessa ord.)

Tolken är inte insatt i kontexten i test uppgiften.

Patient: يعني ليش ايه فيما ليش (Dvs säga varför eh inga om varför)

Tolk: يعني بدها تحكي معك بس ما بس ما بدها اياك تقول انت لو أو ممكن في حال

Patient och tolk har inte samma dialekt.

(Hon vill prata med dig men hon vill inte att du säger om, kanske ifall)

Patient: يعني ما اقول (Dvs, ska jag inte säga)

Tolken låter bli att tolka allt, lägger sig i sakfrågan.

Tolk: ما تقول هادي الكلمات كلمات تعجب أو ليش ايه ... في حال هادي الكلمات

(Säg inte dessa ord, ord för förvåning, eller varför ... ifall, dessa ord)

Vårdpersonal överlåter bedömningen till tolken.

Vårdpersonal: Hm?, Blev det rätt?

Tolk: Hm.

Kognitiva tester

De flesta konventionella kognitiva tester är påverkade av språk-, kultur- och utbildningsbakgrund, och kan vara olämpliga eller till och med vilseledande vid bedömning av utrikes födda patienter (Ardila, 2005; Nielsen et al., 2011).

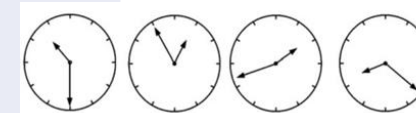
Möjligheter

- Utbildning för tolkar
- Utbildning för vårdpersonal
- Användning av anpassade kognitiva tester som RUDAS, MCE

MCE- ett mångkulturellt kognitivt test

Test	Kognitiv domän	Poäng
RUDAS	Minne: inlärnin9, återgivning Visuospatial orientering Praxis Visuokonstruktion Omdöme Språk	30
Recall of Picture Test: Omedelbar återgivning, fördröjd återgivning, igenkänning av tio bilder	Minne: Inlärnin9, återgivning Igenkänning	30
Supermarket Fluency: Ange varor som finns att köpa från en supermarket under en minut	Språk Exekution Semantiskt ordminne Semantiskt ordflöde	28
Clock Reading Test: Läsa av tolv bilder av klockor som visar olika tider	Visuoperceptuell förmåga Visuospatial förmåga	12
		Totalpoäng 100

	Utrikes födda 36	Inrikes födda 91	p
Ålder (medel±SD)	70.5±12.9	70.8±12.0	0.91
Kvinnor , N (%)	23 (64%)	46 (51%)	0.24
Skolår (medel±SD)	9±4.1	11±3.6	0.013
median (min-max)	8 (1-17)	10 (6-20)	

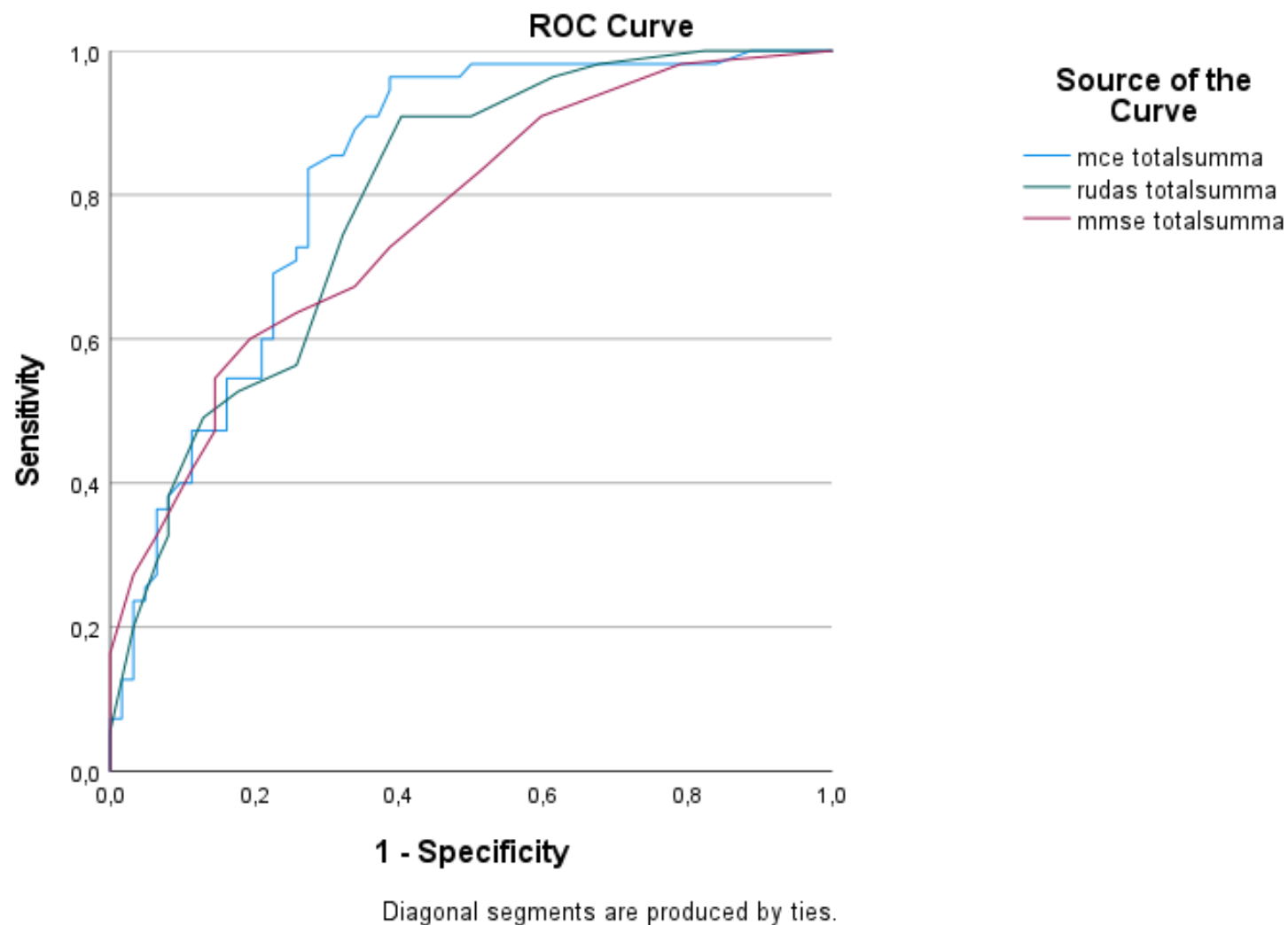
	Utrikes födda 36	Inrikes födda 91	p
Ålder (medel±SD)	70.5±12.9	70.8±12.0	0.91
Kvinnor , N (%)	23 (64%)	46 (51%)	0.24
Skolår (medel±SD) median (min-max)	9±4.1 8 (1-17)	11±3.6 10 (6-20)	0.013
MMSE-SR (medel±SD) (min-max)	19±5 4-29	25±5 10-30	<0.001
Klocktest (medel±SD)	2.5(1.3)	3.1(1.2)	0.02

	Utrikes födda 36	Inrikes födda 91	p
Ålder (medel±SD)	70.5±12.9	70.8±12.0	0.91
Kvinnor , N (%)	23 (64%)	46 (51%)	0.24
Skolår (medel±SD) median (min-max)	9±4.1 8 (1-17)	11±3.6 10 (6-20)	0.013
MMSE-SR (medel±SD) (min-max)	19±5 4-29	25±5 10-30	<0.001
Klocktest (medel±SD)	2.5(1.3)	3.1(1.2)	0.02
RUDAS-S (medel±SD) (min-max)	22.6±4.7 15-30	22.6±4.6 12-30	0.85
MCE-S (medel±SD) (min-max)	62.4±18.0 27-96	67.5±17.4 28-100	0.18

Exempel på utrednings resultat - Svenska patienter

MMSE-poäng	RUDAS-poäng	Missad poäng i RUDAS	diagnos
28	23	Praxis/minne	Bland
28	24	Praxis/kub/minne	UNS
28	20	Kub/minne	Bland
29	23	Praxis/kub/minne	Bland
30	22	Omdöme/minne	Lindrig kognitiv störning
30	22	Kub/omdöme/minne	MCI på Alz bas
30	23	Praxis/minne	Alz

Hur bra är testerna på att identifiera demens?

Area under kurvan (AUC)

RUDAS 0,80

MCE 0,83

MMSE 0,76

Bedömning av AUC:

0,5-0,6=Fail

0,6-0,7=Poor

0,7-0,8=Fair

0,8-0,9=Good

0,9-1,0=Excellent

Tack

rozita.torkpoor@skane.se

